

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

IV. vojno posojilo.

Veliki uspeh tretjega vojnega posojila je nade opravičil. Na vsestransko jasen način se je pokazala silna moč našega gospodarstva in odkritosrčno zaupanje ljudstva v slavno bodočnost naše države. Več kot štiri milijarde se je nabralo v Avstriji, ker se je prekrasno pokazal duh skupnosti z državo v vseh slojih prebivalstva.

V nešteti slavnih bojih so si naše vrle armade priborile na vseh frontah velikanske uspehe. Da se pa vojna zaključí na način, ki zagotovi trajni mir in neovirani gospodarski razvoj, je nujno potrebno, da napne vse ljudstvo vse sile in da sodeluje vstrajno in stanovito.

Nobeden posameznik, bodisi reven ali bogat ne sme misliti, da je že dovolj storil svoje patrijotične dolžnosti, če je že poprej podpisal vojno posojilo. Sveta dolžnost je slehernega, da znovega pokaže našemu sovražniku, da je neizčrpnljiva naša gospodarska moč in nezlomljena naša vojaška sila, katerih ne bode ugonobila niti še tako dolgotrajna vojska.

Naj bodo milijarde četrtega vojnega posojila pripravljene za novo vojsko, nove milijarde za nove zmage, morda za zadnjo častno zmago!

Naši bratje žrtvujejo v vojski kri in življenje za domovino. Tudi mi, ki smo doma, moramo storiti svojo dolžnost in pomagati državi s četrtnim vojnem posojilom. Naj nihče ne zaostane! Tudi najmanjši prispevek je velekoristen.

Vojno posojilo daje pa tudi večje obresti, kakor katerikoli denarni zavod. Kdor podpiše vojno posojilo, naloži svoj denar ne samo najbolj ugodno, temveč tudi najbolj varno, kajti za vojno posojilo jamči vsa država z vso svojo gospodarsko in finančno močjo. Od obresti, ki jih plačuje država za vojno posojilo, ni treba plačevati rentnega davka in tudi ne drugih pristojbin.

Podpisovanje četrtega vojnega posojila se zaključí že dne 15. maja 1916 ob 12. uri

opolodne. Zato se požurimo, da pravočasno podpišemo prijavo za posojilo.

Vojno posojilo lahko podpiše tudi tisti, ki sicer nima gotovine, pač pa vrednostne papirje. Kdor bi želel zastaviti vrednostne papirje ali bi rad najel posojilo na svoje zemljišče, da si s tem omogoči nabavo vojnega posojila, naj se obrne do najbližjega denarnega zavoda, ki mu bo rade volje vse potrebno preskrbel. Kdor ima vojno posojilo, si lahko tudi vsak čas preskrbi gotovino za vsakotno potrebo. Ako namreč zastavi vojno posojilo, mu da banka ali vojna posojilnica predjem v izmeri do 75 odstotkov podpisanega vojnega posojila. Vojno posojilo je torej v vsakem oziru najpripravnejše sredstvo za nalaganje denarja.

Meščani, trgovci, obrtniki, kmetovalci in vsi rojaki, poslušajte glas domovine! Naša sveta dolžnost je, da se radevolje odzovemo njenemu klicu in ji damo, kar zahteva od nas! Brez odlašanja hitimo in podpišimo četrto vojno posojilo! Preskrbimo našo hrabro armado z vsem, kar potrebuje in uverjeni bodimo, da nam bo izvojevala slavno zmago in zagotovila časten in trajen mir!

Naša mladina.

Odkar divja svetovna vojska, si je pridobila tudi naša šolska mladina mnogo zaslug. Lepo je gledati naše dečke, kako krepka opora so junaškim materam, ki s podvojeno močjo opravljajo dela, katera so v prejšnjih časih celo krepkim možem in mladeničem izvajljala potoke potnih srag na obraz. Lepo je, da se naša mladina tako živo zaveda velikega časa v katerem živi ter tako krepko posega v boj v zaledju prinašajoč žrtev za žrtvijo na oltar skupne velike domovine. A poleg teh hvalevrednih del pa opazimo pri naši sedanjí mladini marsikaj, kar nas navda s skrbjo.

Naša mladina se oprijema bolj in bolj slabih navad — pa recimo naravnost —

grdih razvad, katerih ji nikakor ne smemo izpregledati.

Upornost in neubogljivost se vedno pogosteje kaže. Matere tožijo: „Ne ubogajo nas več!“ „Saj se ga nič ne prime!“ itd. pa še v ljudsko šolo hodi.

Najhujša in rekel bi kužno razširjena razvada sedanjih dni je pa kajenje tobaka pri šolski mladini.

Pred seboj imam poročila dveh okrajev, ki so mi dala povod, da napišem te vrstice.

Več poročil se tako-le konča: „Tudi dečki prvega šolskega leta poskušajo kadi. V šoli svarimo, poučujemo prav obširno o škodljivosti tobaka, kaznujemo itd. a vspehi so slabi, ker stariši — matere premalo pomagajo.“

Da, očeta ni, mati pa je premehka.

Kakor poletna nevihta izčisti ozračje, in ustane vsa priroda po nevihti kakor prenovljena, tako je tudi v družini potrebno, da poleg ljubeče materine besede včasih zagrmí resna očetova beseda, ki kaj izda in obdrži družino v redu in pokorščini. Naše matere so res preobložene z delom in skrbmi za obstanek družine, posestva itd. Njihova vzgoja je v brezmejni materinski ljubezni, ki kaj rada popusti, a še rajša odpusti in pozabi in če je bridkost le prevelika se razjoka.

Mladina pa je vsled svetovnih dogodkov razburljiva vsled nadomeščanja očeta in starejših bratov pri delu samozavestna, ponosna in vsled materine popustljivosti svojeglava.

In tako se vdaja bolj in bolj škodljivim razvadam, ki jo žugajo oslabiti in pokvariti.

In da se to ne zgodi, obračam se do vas, matere s prošnjo, da pomagajte učiteljstvu z vsemi močmi kjerkoli morete, da se zatro grde razvade, ki se jih je vaša mladina že oprijela.

Kajenje tobaka je zdravju mladine zelo škodljivo. Poglejte matere one otroke, ki kadijo, kako so blede, slabotni, bolehní! Prsa jih bolijo in teka nimajo. Nič živahnosti; nič pravega življenja ni v njih.

Počasi se zastrupljajo s tobakom in tako legajo najlepše nade vaše še v nežni mladostni dobi v prezgodnji grob.

Zato pa kajenje tobaka že šolske postave prav strogo prepovedujejo šolski mladini.

V začetku otrok samo poskuša, a ker se mu to zdi imenitno — fantovsko, premaga prve neprimike in kadi vedno pogosteje in ko zapuša ponavljalno šolo, je že cel tobakar. Tako mu je postal tobak že v dobi, ki bi ga nikakor ne smel poznati, — potreba in pozneje navada in strast.

Čim več potreb pa ima človek, tem nesrečnejši se čuti. Najsrečnejši in najzadovolnejši je pač tisti, ki najmanj potrebuje. Ako matere svoje otroke res ljubite in jim želite dobro, skrbite, da pravočasno odpravite vse navade in razvade, ki bi utegnile pozneje povzročiti bridkosti in solze vam in njim! Prepovedujte jim tobak!

Največkrat kadijo otroci skrivaj. Seveda učitelj in učiteljica ne smeta videti in da mati ne vidi, je tudi dobro. Pa se zbirajo po samotnih mestnih ulicah mestni, za skednji in kozolci pa vaški dečki in pušijo, da je groza. Kdor več prenese in močnejši tobak kadi, ta je junak. Po ne previdnosti, katere je pri otrocih vedno preveč, pade utrinek ali ogorek cigarete v slamo itd., pa nastane požar, ki požira dom za domom in goni sirote brez doma po svetu. Kdo je zažgal? Časopisi poročajo navadno, da so se otroci igrali z užigalicami. A prepričani bodite, da je v 99 slučajih od 100 glavni vzrok cigareta in ne le užigalica! — Kdo naj gasi v teh hudih časih, ko so naše vasi skoro prazne?

Kje pa dobijo denar za tobak?

„Mamica, zvezek sem popisal, pero neče več pisati, svinčnik sem izgubil, dajte mi denar za novo!“ Pa kupi paglavec cigarete in jih deli s tovariši.

Še žalostnejši slučaj: Fant ukrade doma par meric žita, pa hajd k brezvestnežu: „Kupite to-le, nič nimam za cigarete!“ Pa je denar. Kako je pa pridobljen, se ne vpraša; cigarete so tu — in to zadostuje.

LISTEK.

Neusmiljenost z našimi ujetniki v Srbiji.

Dne 14. aprila je prinesel „Slovenec“ pretresljivo uradno poročilo o nečloveškem postopanju z našimi ujetniki v Srbiji, katero ponatisnemo svojim cenjenim čitateljem, da tudi oni dobijo upogled v srbsko grozovitost in brezsrčnost. Upravičeno se bomo potem vprašali: „Kaj je vendar motilo tiste ljudi, ki so bili toliko zaverovani v srbsko poštenje in ki so se clo širokoustili, da sta Srbija in Beograd središče jugoslovanske omike?“

Že med vojsko s Srbijo so dohajala najžalostnejša poročila o nečloveškem postopanju z avstrijskimi ujetniki v tej deželi. Avstrijska vlada je ponovno odločno protestirala proti tej kršitvi mednarodnega prava. Še-le zadnji čas je postal znan ves obseg barbarstva proti neoboroženim vojnim ujetnikom.

Ko je bila srbska armada pregnana z Balkana, je vojno ministrstvo najhitreje odposlalo pomožna poslanstva v Srbijo in

Macedonijo, da reši tam tiste zaostale vojne ujetnike, ki so prestali nečloveško postopanje. Ta poslanstva so našla razmere, kakršnih bi si noben kulturni človek v XX. stoletju ne mogel predstavljati.

Eno teh poslanstev je šlo pod poveljstvom majorja Otakarja Časka v Skopje in od tam proti Bitolju. Posrečilo se mu je rešiti več sto vojnih ujetnikov in jih poslati v bolnišnico. Major Časka poroča, da so na pomožna postajališča prihajali vojni ujetniki v skrajno slabih oblekah, popolnoma shujšani in oslajbljeni, sestrđani, pogosto z odmrznjenimi udi. Ti ujetniki so poročali, da je mnogo tisoč vojnih ujetnikov posebno v Albaniji vsled pomanjkanja, trpinčenja in nalezljivih bolezni umrlo, ali pa so jih, ker niso mogli več naprej, enostavno pobili.

To poročilo se izpopolnjuje s sto drugimi zapisniki z osebami, ki so bile same v ujetništvu in so osebno pričale o barbarstvu proti ujetnikom. Polkovni zdravnik dr. Ivan Gagulić, katerega so poslali v Debro, poroča:

„Tu radi bolezni zaostale avstrijske vojne ujetnike, okoli 250 po številu, so

našli Bolgari v bednem stanju. Prepuščeni milosti njim prijaznega prebivalstva, jih je, ko so vsled večtedenskega pomanjkanja in mraza postali pravi kostnjaki, spočetkoma umrlo po 20 na dan vsled splošne oslabelosti ali črevesnih bolezni. Brez perila in obleke, brez obuvala so ležali ubožci v tukajšnjih zapuščenih hišah skriti in čakali na skorajšnjo rešitev od nadčloveških bolečin.“ Zdravniku se je posrečilo rešiti preživele ujetnike.

Mnogo več kot ta kratka poročila pove resnična žaloigra ogromnega gorja, ki jo vsebuje poročilo enoletnega prostovoljca medicince, nadlovca Karla Güntherja in ki se mora označiti kot moritev naših ujetnikov.

Enoletnik je prišel v ujetništvo in so ga kot medicince uporabili v srbski glavni bolnišnici v Nišu. Iz njegovega poročila podamo sledeče glavne točke:

Če so avstro-ogrski vojaki umrli v ujetništvu, so srbski vojaki in civilisti postopali z njimi prostaško in nečloveško. Odvzeli so jim vse uporabne predmete, celo plašče, hlače in čevlje, posebno pa dragocenosti. Kdor je bil osumljen, da je

skril uro in zlato, so ga peljali na stran in ga tam pod grožnjo takojšnje usmrtnitve oropali. Tako so postopali deloma tudi srbski častniki. Pri obtožbah so se ti večinoma smejali in nikoli pomagali. Nekateri srbski častniki so si dovolili šalo, da so ujetnike postavili v vrsto in jim dajali zaušnice.

Za stanovanje ujetnikov v Nišu so vporabili hleve, skladišča in skednje. V prostorih, ki bi zadostovali kvečjemu za 8000 mož, so stlačili 20.000 ujetnikov. V hlevu za 90 konj je bilo stisnjenih 2000 mož. Na stotine jih je moralo meseca decembra v globokem blatu in največjem mrazu cele tedne ležati ponoči na prostem. Poleg tega je še neprestano deževalo. Še-le po Božiču je bilo nekoliko boljše. V Nišu je ostalo samo 8000 mož v hlevih in lopah. Kako so ti izgledali, se ne da popisati. Pol leta je spalo v njih na tisoče ujetnikov, nikoli jih niso očistili, niti enkrat niso dali sveže slame. Povsodi je kar mrgolelo uši. Te neznosne razmere so vladale po dohodu decemberskih ujetnikov po celi Srbiji. Povsod so bili najbolj umazani in razpadli hlevi dovolj dobri, da so notri spravili ujetnike. Takratni poveljniki se niso prav nič brigali za usodo ujetnikov, zdelo se je celo, da so

Pa tudi matere same kupujejo otrokom cigarete ali jim dajejo denar zanje. „Saj me ne uboga, če mu ne dam“, tožila mi je mati. „I, revež mora vendar tudi kako veselje imeti“, odgovorila mi je druga.

Uboga mati, ki vidiš v strupu veselje za svojega sina! Sedaj še ni revež, dokler ima tebe, a pozneje bo gotovo in tega mu bodeš kriva ti — mati!

S cigaretami v ustih so prišli nekje dvanajst- do trinajstletni dečki v gostilno na liter vina. In ko je enega izmed njih mati pošteno kaznovala, je pa zunaj ostal vso noč.

Da, matere, za tobakom pride gostilna in pijančevanje, za tem ponočevanje, kvar-tanje, pretepi in poboji in slednjič ječa — za vas pa bridka, brezmejna žalost!

Saj: „Najhujša starišev bolečina, če mora sram jih biti sina.“

Veliko ste storile, vrle matere, v času vojske, da, naravnost junaško se držite in svet strmi nad vami in vašim delom.

Pa prosim in rotim vas, ne pozabite pri teh velikih skrbih, pri preobilnem delu na vzgojo otrok! Pomislite, da so vam izročeni od Boga, da jih vodite k Njemu, ki bo zahteval zanje oster račun! Pomislite dalje, da morda ni več tako daleč čas, ko se bodo vračali vaši možje, ovenčani z lavorikami zmage domov in bode njihovo prvo vprašanje po otrocih, ki jih toliko časa niso videli, po katerih so tako vroče hrepeneli! Pomislite slednjič, da bode potrebovala domovina tudi po vojski krepkih, močnih in dobro vzgojenih sinov, ki bodo izpolnili izpraznjena mesta po naših družinah! A naša mladina ne bo močna in krepka, ne bo dobro vzgojena, če se bode udajala škodljivim in grdim navadam in razvadam, ki ji izpodkopujejo zdravje in življenje.

Zato pa z združenimi močmi na delo za blagor naše mladine!

Tebi mladina pa le eno: Pomni, da je največji junak tisti, ki sebe premaga!

Janko Grad, prov. c. kr. okr. šol. nadz.

Prvo žveplanje.

Čas prvega žveplanja trt je tu. Prvo žveplanje se izvrši najbolje takrat, kadar dosežejo trtni poganki dolžino kakih 15 do 20 cm, tako, da se že zarod dobro pokaže. Žveplanje se vrši lahko s pušicami ali pa z žveplalniki.

Najbolje je, da ga izvršimo z žveplalnikom, ker žveplalnik žveplo bolj fino razpraši kot pušica, kar je vsekako bolje za trto in pri tem se manj žvepla porabi kot pri pušicah.

Žveplo je na trto le na fino natrositi. Ako se ga natrosi na debelo, povzroči to

na trti, zlasti na jagodah, lahko hude opekline. Jagode postanejo grapave in se razpokajo ali odpadejo. To velja seveda posebno za drugo in tretje žveplanje.

Za manjše posestnike so prav priporočljivi ročni žveplalniki sestave „Vindobona“, ker žveplo najprvo čez posebno sitce presejajo in ga potem še-le sapa iz meha izpihuje, medtem ko piha pri drugih, navadnih ročnih žveplalnikih sapa iz meha naravnost v žveplo, vsled česar trosijo taki žveplalniki žveplo neenakomerno, v kepah in sploh preveč na debelo. Nahrbtni žveplalniki se dobe dvoji; z enim mehom ali z dvema. Slednji delajo hitreje. Presejalno pripravo imajo vsi.

Žveplanje se mora izvršiti v vročem, solnčnem in če je le mogoče brezvetrnem vremenu, ker veter sicer žveplo drugam zanaša, kakor je namenjeno.

Če ni isti dan in vsaj še naslednji dan, ko smo žveplali, solnčno in vroče vreme, potem žveplanje ne izda zadosti. Žveplo se namreč mora na trti nekako pripeči, potem učinkuje in potem tudi na trti drži in ga dež ne opere.

Žveplati je treba ne samo zarod (grozdje), ampak tudi vsaj vse okoli njega stoječe liste, najbolje pa vse zelenje trte.

Žveplo za žveplanje mora biti čisto in mora biti jako fino zmleto. Grobo žveplo ne učinkuje dovolj.

Sveže žveplo je boljše kot staro, pa tudi staro žveplo se da porabiti, če si ga pravilno pripravimo. Treba ga je najprvo na razprostrti rjuhi na solcu dobro posušiti in nato čez prav fino sito presejati, da se kepice razdele.

Na Nemškem mešajo med sveže žveplo presejan lesni pepel (na 9 delov žvepla en del pepela). Pepel podpre učinkovitost žvepla in prepreči, da bi se žveplo sprijelo v kepice. Kdor ima čisto žveplo, lahko to izkušnjo uporabi že letos; kdor bo pa letos dobil potom županstva naročeno žveplo, temu tega ne priporočam, ker letošnje žveplo ne bo tako čisto, kot prejšnja leta.

Žvepla se na leto trikrat. Pravočasno in trikratno žveplanje je važno zlasti za one vinogradnike, kjer se je lani bolezen (plesnoba) prikazala. Tam se je je letos posebno bati. Drugič žveplamo v cvetju, tretjič tedaj, ko dosežejo jagode debelost graha.

Žvepla se rabi povprek za 1000 trt: za prvo žveplanje $1\frac{1}{2}$ do $1\frac{3}{4}$ kg, za drugo in tretje žveplanje pa po $2\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{4}$ kg.

Pri trikratnem pravilnem žveplanju porabimo tedaj na hektar 65 do 80 kg, na oral 40 do 50 kg žvepla. B. Skalicky.

Teden Rdeč. Križa v Novem mestu.

V ta namen sestavljen krajevni občinski odbor je prevzel vso akcijo „Tedna Rdečega Križa za Novo mesto“ v svojo oskrbo ter poveril nadalje izvršitev po častitem učitelstvu šolski mladini. Naša za blagor domovine vsikdar navdušena mladina pod vodstvom svojega učitelstva in nekaterih dam se je pa te častne naloge tudi povsem in z največjo marljivostjo, vnemo in srčnim veseljem zavedala, za kar ji gre prva in najlepša pohvala. Dijaki-gimnazijci, učenci in učenke ljudskih šol so naravnost tekmovali med seboj, kdo si bode pridobil večjih zaslug in dosegel večje naklonjenosti in več darov pri mestnem občinstvu. In zares se je naše meščanstvo iz vseh stanov nad vse častno odzvalo povabilu omenjenega odbora „Tedna Rdeč. Križa“ ter je zopet z dejanjem pokazalo svojo avstrijsko-domoljubno mišljenje, ki je vedno na pravem mestu in ima vsikdar odprte roke v dobre in posebno še v vojne podporne namene, o čemur smo se že velikokrat prepričali v času dolgotrajne vojne. Prihitelo je tedaj Novomesto z radostjo in z izdatnimi darovi naproti naši dragi nabiralni mladini, da je tako v resnici izvršilo krasno zopet svojo človekoljubno in patrijotično dolžnost do cesarja in domovine

in v pomoč svojemu bližnjemu. — Čast slavnemu učitelstvu, ki je spremljevalo in podpiralo šolsko mladež pri nabiranju doneskov in prodaji znakov in cvetk! Hvalevredna pa je bila tudi velika požrtvovalnost častitih dam tukajšnje podružnice „Rdečega Križa“, ki so znano ljubeznivo pomagale pri razdelitvah cvetlic in znakov!

Spored se je vršil sledeče: Dne 1. maja je bil cvetličan dan, prodaja umetnih cvetk in patrijotičnih znakov, kar so oskrbovale dijakinje višje gimnazije in učenke ljudskih šol. Dijaki in učenci so pa raznašali v spremstvu svojih gospodov profesorjev in učiteljev po vseh hišah in stanovanjih vabila, nabiralne pole in prijave za nove člane „Avstr. društva Rdečega Križa“ in so ob enem pobirali prostovoljne darove v pušice. — Dne 6. maja pa so ravno isti zopet pobirali nabiralne pole in prijave z dotičnimi vpisanimi doneski ter nabirali zopet proste prispevke v pušice. — V nedeljo 7. maja pa so se zraven umetnih cvetk in znakov prodajale sveže cvetlice, ki so jih v ta plemenit namen radevolje darovali posestniki in posestnice novomeških vrtov ter graščine Pogance, Rupčevrh in Starigrad, za katero ljubav se jim izreka najtoplejša zahvala. Prodajala je zopet vrla ženska šolska mladina in nekatere druge gospodične. Vsem vsa čast in hvala!

Uspeh „Tedna Rdečega Križa v Novem mestu“ je bil tudi nepričakovano dober, kakor svedoči nastopni izkaz: V Novem mestu se je nabralo 1. maja: za prodane znake in cvetice K 605.98; za prostovoljne darove, nabrane od dijakov, kron 106.17; 6. maja: za članarino, nabiralne pole in za prostovoljne darove, nabrano od dijakov in učencev deške šole K 1199.96; 7. maja: za znake in cvetice K 512.91; to je tedaj skupaj kron 2425.02. — Od krajevnega novomeškega odbora za „Teden R. K.“ so kupile: občina Št. Peter znakov za K 19; šola Prečna znakov in cvetic za K 54; šola Vavtavas znakov in cvetic za K 59; šoli Brusnice in Gaberje znakov in cvetic za K 180. Tedaj se je nabrala v Novem mestu skupna častna svota za K 2737.02.

Kakor slišimo, je bil uspeh „Tedna Rdečega Križa“ tudi v novomeški okolici in v celem okraju vsepovsod sijajen in blagoslovljen, gotovo prelep dokaz Dolenjcev njihove udanosti do Boga in cesarja in dokaz njihovega dobrega in usmiljenega srca. — Bog plačaj vsem stoterokrat!

Domače in tuje novice.

Oprostitev prihoda k ponovnemu prebiranju v letih 1897 do 1866 rojenih črnovojniških obvezancev. Da se odstranijo nastali dvomi glede obsega izjemne določbe točke 8) pozivnega oklica „9“ z dne 18. aprila 1916, po kateri so dotični, kateri so še sedaj veljavno oproščeni črnovojniške službe, izvzeti od dolžnosti prihoda k prebiranju, je c. kr. ministerstvo za domobranstvo sledeče naznanilo: Kot „še sedaj veljavno oproščene je smatrati v smislu navedene določbe le one, kateri bi bili, ako ne bi bili oproščeni, neposredno in brez nadaljnjega črnovojniški službi z orožjem obvezani, bi tedaj imeli takoj odriniti v službo z orožjem, za slučaj, da oprostitev vgasne, to so 1. oni, katere se je spoznalo vže pri prejšnjem prebiranju kot „k črnovojniški službi z orožjem sposobnimi in 2. oni, katere se je svojčas po dokončani službeni dolžnosti iz skupne armade, vojne mornarice, deželne brambe ali orožništva predstavilo v črno vojno. Ne spadajo sedaj pod izjemo kar skraja in so tedaj splošno vsi oni dolžni priti k prebiranju, kateri so morda bili ne glede na prebiralni sklep „K črnovojniški službi z orožjem nesposoben“ oproščeni črnovojniške službe ali so pa bili sploh oproščeni le od prireditve k črnovojniški službi brez orožja

odn. kot za tozadevno službo določeni črnovojniški obvezanci. Pa tudi k navedenima skupinama onih, ki pridejo v poštev za izjemo dolžnosti prihoda k prebiranju, je še pripomniti. Od črnovojniških obvezancev navedenih pod 1. in 2. niso izvzeti in so tedaj obvezani prebiranja vsi oni, katere se je od časa prebiranja, odnosno po prestavi v črnovojno (potom superarbitracije ali povodom predstave pri morebitnem prejšnjim vstopu v vojaško službo) spoznalo nesposobnim za črnovojniško službo z orožjem, ker je smatrati njih oprostitev s tem za brezpredmetno. Razum tega se glede na točko 2. opozarja, da se zamorejo vsi oni, ki so postali šele z razširitvijo črnovojniške dolžnosti v maju 1915 zopet črno-vojni obvezanci, tudi kot nekdanji „dosluženi“ splošno šele na podlagi prebiralnega sklepa pritegniti k črnovojniški službi z orožjem in zamorejo tedaj vedno le spadati k skupini navedeni pod 1.

Roditeljski sestanek ste priredili šolski vodstvu novomeške deške in dekliške ljudske šole v torek 9. maja ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. Predaval je prov. c. kr. okr. šol. nadzornik g. Janko Grad. Najprvo je govoril o pomenu roditeljskih sestankov, pri katerem hoče posebno razpravljati o četrtem vojnem posojilu. Na to je ob kratkem a temeljito razložil ta predmet. Ob koncu je še omenil, da so tudi otroci dovzetni iz stališča domovinske ljubezni za to vojno posojilo, na kar jih naj roditelji in učitelji napeljujejo. Želeti bi bilo vsekakor večje udeležbe pri drugem roditeljskem sestanku.

Umrli je po kratki, mučni bolezni, v 54. letu svoje starosti dne 6. maja t. l. g. dr. Štefan Kraut, c. kr. sodni svetnik in predstojnik c. kr. okrajnega sodišča v Novem mestu. Ranjki je užival ugled tako med svojimi sovrstniki kot izboren jurist, kakor je bil spoštovan pri meščanstvu in prebivalstvu celega sodnega okraja novomeškega kot blag in pravičen sodnik. Enako priljubljen je bil povsod na svojih prejšnjih službenih mestih, zlasti v Logatcu, kjer je bil več let predstojnik okrajnega sodišča. V svojem prostem času se je mnogo bavil s slovensko stenografijo po Faulmanovem sistemu, ki ima za naš slovenski jezik veliko hodočnost. Obžalovati je zelo, da njegov mnogoleten trud ni rodil tistega sadu, ki ga ta sistem po svoji priprostosti zasluži. Pogreba dne 8. maja ob 5. uri popoldne se je udeležilo uradništvo vseh c. kr. uradov v Novem mestu, mnogo njegovih prijateljev in znancev ter prav obilo meščanstva. Pevski zbor mu je milo zapel žalostinko pred hišo in na grobu. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Nagrobni venec. Novomeški sodniki in državni pravdniki so s tem počastili spomin na uglednega svojega sotrudnika dr. Štefana Krauta, c. kr. deželno sodnega svetnika in predstojnika okrajnega sodišča v Novem mestu, ki je sredi svojega najboljšega delovanja dne 6. maja umrl, da so naklonili namesto venca na grob 80 K v dobrodelne namene.

Umrli je v Ljubljani ces. svetnik g. Fran Doberlet dne 5. maja po zelo mučnem trpljenju v 85. letu starosti ter bil položen v nedeljo popoldne k večnemu počitku pri sv. Križu v rodbinsko grobnico. Naj počiva v miru! — Fran Doberlet je bil tovarnar pohištva in tapetnik, imejatelj zlatega in zasluznega križca s krono, in brez krone, častni meščan deželnega stolnega mesta Ljubljane in častni član več gasilnih društev. Rajni Doberlet je ustanovil ljubljansko gasilno društvo, kateremu je načeloval nad 30 let. Kot tak je bil sila delaven in vesten, zato se je društvo lepo razvijalo in napredovalo. Ustanovil je tudi Zvezo gasilnih društev in je bil tudi mnogo let njen predsednik. Zadnja leta je opešal. Ker ni mogel hoditi, je bil navezan na svojo bolniško sobo, kjer je sameval otožen, ker se je čutil zapuščenega. Bil je pa rajni Doberlet znan med gasilci križem cele dežele. Saj je množica gasilnih društev

Kakor kaznjence so zaposljevali naše vojne ujetnike pri najumazanejših in pri najnižjih delih, tudi za čiščenje kanalov. Ozirali se niso čisto nič na inteligenco in na šarže. Kršili so mednarodno pravo, ker je moralo veliko vojnih ujetnikov kopati strelske jarke tik za bojno črto. Izučeni delavci so morali trdo delati v državnih in v zasebnih delavnicah. Večina je trdo delala na polju. Na tisoče ujetnikov je umrlo radi predolge delovne dóbe, radi pomanjkljive hrane in ker niso imeli nobenega počitka. Delati so morali zastoj kot sužnji, le pri zgradbi železnice Niš-Knjaževac so jih plačevali. Preteklo je več mesecev, predno so določili delavno dóbo in dneve počitka.

(Koniec sledi.)

zlasti starejših, njegovo delo. Zato mu gre po vsej pravici naslov ustanovitelja in očeta kranjskega gasilstva. Celo njegovo življenje je bilo posvečeno delu za javni blagor, zlasti za gasilstvo. V zgodovini kranjskega gasilstva bo njegovo ime trajno blestelo. Čast in slava njegovemu spominu, njegovi duši pa večno plačilo nad zvezdami! Pogreb je bil velikanski. Poleg gasilcev iz mesta in okolice ter zastopnikov mnogo društev iz cele dežele Kranjske (novomeško gasilno društvo so zastopali Jos. Bergmann in gospoda Preželj in Stopar) so izkazali pokojniku zadnjo čast tudi najvišji dostojanstveniki ljubljanski. — Pred odhodom gasilcev k pogrebu je imel načelnik „Zveze gasilnih društev“ g. Turk nagovor pred Mestnim domom, v katerem se je s toplimi besedami spominjal velikih zaslug, ki si jih je pokojnik pridobil za gasilstvo na Kranjskem.

Poročil se je v nedeljo 7. majnika v kapiteljski cerkvi v Novem mestu gospod Franc Rorman, posestnik in gostilničar na Malem Slatniku z gđ. Uršulo Gorše, iz Novega mesta. Želimo obilo sreče!

Novomašniki leta 1916. Posvečeni bodo v ljubljanski škofiji v mašnike naslednji gg. bogoslovci: a) Iz IV. leta: 1. Bukovec Martin iz Trebnjega. 2. Gorše Martin iz Sodražice. 3. Jager Matija iz Ljubljane. 4. Kalan Janez iz Škofje Loke. 5. Klemenčič Jožef iz Dola. 6. Lavrič Vincencij iz Starega trga pri Ložu. 7. Skobe Ignacij iz Žužemberka. 8. Skubic Anton iz Šmarja. 9. Sparhakl iz Štange. 10. Tome Alojzij jun. iz Šmarja. 11. Torkar Anton z Bleda. 12. Žužek Karol iz Velikih Lašč. — b) Iz III. leta: 13. Flajnik Peter iz Vinice. 14. Komljanec Janez iz Bučke. 15. Stare Andrej iz Sore. 16. Traven Štefan iz Vodic. 17. Urbanec Franč. iz Srednje vasi p. Bohinju. 18. Zor Vincencij iz Preske. 19. Zore Janez iz Smednika. 20. Žužek Jožef iz Velikih Lašč. — Višji redovi se bodo delili: dne 7. maja (2. nedeljo po veliki noči), diakonat 17. junija (kvaterno soboto po binkošti), presbiterat 24. junija (god sv. Janeza Krstnika).

Drugi strojniški tečaj pri Gospodarski Zvezi v Ljubljani se vrši od 17. maja do 27. maja t. l., ne pa od 21. do 31. t. m. kot je bilo že objavljeno.

Oddaja žvepla. Nujno potrebnega žvepla še ne dobimo in se bo vsa njegova dobava žalibog močno zakasnila. Kakor poroča Splošna Zveza kmetijskih zadrug v Avstriji deželnemu odboru, je bilo c. kr. poljedelsko ministrstvo primorano, ustaviti vse odpošiljanje žvepla iz Kolina na Češkem, ker se je izkazalo, da se je žveplo potoma vnelo. Ministrstvo mora sedaj pred nadaljnim razpošiljanjem dognati, kaj je vzrok tej nevarnosti, da je žveplo, ki se melje v Kolinu, tako vnetljivo. Dokler se te preiskave ne končajo, toliko časa ne bo mogoče dobiti žvepla. Obveščamo o tem vsa naša županstva in prizadete vinarje, ki so letos vsled te velike nevarnosti primorani, svoje vinograde najprej škropiti in šele potem kasneje žveplati.

Oglasil se je iz italijanskega ujetništva Jožef Novak doma iz Vel. Cikave. Pisal je, da je že osem mesecev ujet in toži, da mu je zelo dolg čas in da mu manjka tobaka.

Vsi dolenski možje in fantje, ki smo pri Janezovem regimentu, v divjih gorah, želimo vsem ljubim ženam in pridnim dekletom, ki obdelujejo same dolenske vinske gorice, vesele velikonočne praznike! Upamo, da se snidemo že v jeseni v zidanicah ali hramih in bomo kako rekli.

Trgovce z manufakturnim blagom, prodajalce storjene obleke, konfekcionarje, krojače in druge interesente opozarjamo, da je zaukazano popis zalog volnenega in polvolnenega blaga, konfekcioniranega blaga, odej itd. Prijave je podati po stanju z dne 30. aprila 1916 do najpozneje 15. maja 1916 na posebnih prijavnih listih, za katere se je oglasiti pri pristojni trgovski in obrtniški zbornici.

Skrb za letošnjo krompirjevo letino!

C. kr. kmetijska družba kranjska nas prosi, kmetovalce na to-le opozoriti: V sedanjih razmerah je bodoča dobra krompirjeva letina glede preskrbe s potrebnimi živili odločilnega pomena, saj je krompir naš poglavitni in najvažnejši živež ter obenem najvažnejše krmilo. Vsled ugodnega in gorkega vremena se je letos vobče s saditvijo krompirja prezgodaj pričelo, zato je večinoma že posajen; toda mrzlo in mokro vreme, ki je po saditvi več tednov trajalo, mu ni pustilo uspešno kaliti in rasti. Mnogo prezgodaj posajenega krompirja je vsled tega že dva do tri tedne ali še dlje v zemlji, ne da bi bil še vunkaj prišel. Od tega prerano posajenega krompirja bo silno veliko zgnilo, celo, ker naši kmetovalci nerazumno ravnaajo in večinoma sade rezan krompir, ki rajše gni je kakor cel in ki tudi da znatno manjši pridelek. Kmetovalci, ki bodo imeli vsled mrzlega in mokrega vremena redko izkaljen krompir, se nujno pozovejo, da prazna mesta takoj podsade z novim semenskim krompirjem ter naj bodo prepričani, da podsajen krompir kmalu dohiti poprej posajenega, ki bo dozorel v istem času. V prid kmetovalcev samih in celokupnosti je, tem potom zagotoviti dobro krompirjevo letino.

Nesreče. V bolnico Usmiljenih bratov so bili v teku tedna sprejeti sledeči ponesrečenci: Avgust Küssel, kleparski mojster v Novem mestu, ki je padel ko se mu je pri delu izpodmaknila lestvica in se je poškodoval na desnem kolku. — Jože Struma, pos. sin iz Klečeta pri Žužemberku, je padel z drevesa in se poškodoval na levem kolku. — Ambrozij Križaj, begunec iz Gorice, je prišel pod voz in si zlomil levo nogo v stegnu.

Oprostitev planšarjev in sirarjev od vojaške službe. C. in kr. vojno ministrstvo je sporočilo, da veljajo l. 1915 izdana določila glede odveze planšarjev in sirarjev po poklicu od vojaške službe tudi l. 1916. Po teh določilih se smejo take vojni službi podvržene osebe, ki so se zadaj za vojnim ozemljem, ki jih je lahko dalj časa pogrešati v njih sedanjih vojaških službi in glede katerih je brezdvomno dokazano, da jih ni nikakor mogoče pogrešati in nadomestiti pri planšarskih in sirarskih opravilih, v času od začetka junija do srede septembra in kjer bi bilo to potrebno, tudi do konca septembra od vojaške službe. Tozadavne prošnje, v katerih je navesti natančne vojaške in osebne podatke onega vojaka, za katerega se predlaga oprostitev, je vlagati pri okrajnem glavarstvu, v čegar ozemlju je dotično planšarstvo ozir. sirarstvo.

Iz ruskega ujetništva je že opetovano pisal svoji ženi v Žlebe št. 12 pošta Št. Peter pri Novem mestu Fran Židanek, — bivajoč: Stancija Hvorostjanka Hutor Boristovskij Hrinnikov Rosija. — Pravi, da jej je že mnogokrat pisal, a njenega odgovora ni še nobenkrat prejel. Dne 14. marca 1916 pa jej je pisal obširne pismo, ki je znakovano po ruski in avstrijski cenzuri. Pisano je v slabi nemščini. Mož omenja, da se mu slabo godi in da je pri slabem zdravju. Delati mora na neki pristavi, kjer si služi 12 rubljev na mesec, a brez vse hrane. Uposljeni so trije, ki morajo vstajati ob treh zjutraj in neprenehoma delati do noči. To traja dan na dan na svetek ali petek. Poleg stoji „vavpt“ in nad njimi kriči ter priganja. Ker je bil ozebel, ga noče bole; šel je k zdravniku, ki je rekel, da ga mora poslati v bolnico, ali trdosrčni oskrbnik tega ne pusti. — Trije ljudje imamo 260 svinj krmiti in snažiti. Dne 11. marca so me silno bolele noge, da nisem šel na delo. A naš oskrbnik pošlje policaja s korobačem, ki me je tako natolkel, da sem bil ves črn. Mi smo prodana kri. Tako življenje imamo avstrijski ujetniki na Ruskem... Ker je pismo imela v roki k. k. Gemeins. Zentr. Nachw. Büro — Zensur Abt. Wien, je najbrž o tem obvestila poklicano oblastvo za naše ujetnike.

Doneski k vremenoslovju

Bele Krajine.

J. Šašelj.

V.

O vročini in suši v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji, v zadnjih 30. letih.

Med pokrajine na Kranjskem, ki imajo po letu večkrat hudo vročino in sušo, je Bela Krajina za vipavsko dolino prva. Vsaj imamo tu marsikatero leto izredno vročino, da kaže toplomer na solncu okrog poldne ali popoldne celo po 50 do 60 C vročine, vsled katere nastane večkrat tudi prav občutljiva suša, posebno še, ker ima Bela Krajina, kolikor me uči skušnja zadnjih 30 let, premalo padavin in posebno še njene najjužnejše župnije, Adlešiči, Preloka, Vinica. Ugodna lega Bele Krajine in njeno milo podnebje pa sta tudi vzrok, da je vegetacija v njej za kaka dva do tri tedne pred ono drugih krajev, seveda izvzemši Vipavo. Najobjavim tu iz tukajšnjih župnih kronik po svojih zapiskih posamezne slučaje hude vročine in suše v zadnjih 30. letih.

L. 1887. Od 6. julija do 2. avgusta je bila prav huda vročina in suša. V vsem tem času je deževalo samo enkrat, 24. jul, toda prav malo, da še zelju ni primočilo. Zemlja je bila ponekod kar razpokana. Slive, ki so bile vsponaladi prav polne, so se vsled suše močno osipale. Lipama pred župniščem, ki smo ju posadili 29. marca in 1. aprila, kakor tudi presajenim mladim slivam po župniškem vrtu, smo morali večkrat prilivati z vodo, da se niso posušile. 2. in 3. avgusta je sicer zopet malo primočilo, toda ne toliko, da bi bili mogli orati za repo. Še-le v noči med 10. in 11. avgustom je vendar toliko primočilo, torej čez 5 tednov, da so mogli ljudje orati. Od 21. avgusta do 13. septembra imeli smo zopet prav hudo vročino in sušo. V vsem tem času ni bilo ne kaplje dežja. Toplomer je kazal n. pr. 2. sept. opoldne na solncu 50 C, 3. sept. 52 C in 7. sept. 51 C. Tudi noči so bile gorke. Drevje se je ponekod kar sušilo in list je odpadal, kakor v novembru. Še-le 13. in 14. sept. je nekaj malega porosilo. Do dobrega pa je namočil dež, kakor ni še od Petrovega, še-le v noči 21. sept. Vsled hude vročine in suše bila je vinska letina prav dobra in vino tega leta močno, ker je obrodila posebno kraljevina in črnina.

(Dalje sledi.)

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Uradna poročila dne 2. in 3. maja javljajo, da so naše čete v bojih v ozemlju Adamello ujele 87 alincev. V Dolomitih, kjer so Italijani zjutraj 2. maja napadli našo postojanko na Croda del Ancona in na Ruffredo, so odbile naše hrabre čete oba napada. Ljuti topniški boji so se razvili na prostoru Col di Lana in pri Rivi. Italijanski napad na Rothwandspitze je bil odbit. — 4. maja se uradno poroča: Proti tolminskemu mostiču, proti prostoru pri Boycu in proti več odsekom koroške bojne črte je sovražno topništvo večeraj pomnožilo svoje delovanje. Danes ponoči je preletel nek sovražni zrakoplov pri izlivu Vipave naše črte, vrgel štiri bombe ter nadaljeval svojo vožnjo prvotno v severni smeri in naprej čez Idrijsko dolino v Ljubljano in Zalog. Pri povratku mu je pri Dornbergu naš topniški ogenj zaprl pot. Isti čas so ga napadli naši letalci in ga zažgali s strelji, zato je padel blizu goriskega vojaškega vežbališča v razvalinah na tla. Posadka, štirje možje, so mrtvi. Italijanski tabor pri Villesi je napadlo večeraj več naših letal ter se vrnili, ko so vrgla veliko bomb in po ljutem boju v zraku, nepoškodovana nazaj. Pomorska letala so metala 3. maja popoldne bombe na kolo-dvor, žveplen tvornico in na vojašnico v Raveni. Opazoval se je dober učinek in požar v žvepleni tvornici in na kolodvoru. Kljub ljutemu obstreljevanju po dveh baterijah, so se vsa letala vrnila nepoškodovana. — Iz Lugana se javlja, da se je odpeljal Cadorna z generalnim štabom na tirolsko mejo. — Dne 5. maja se uradno poroča, da so naše čete po krepi pripravi s topovi pregnale sovražnika iz več postojank na Rombonu, ujele nad 100 alincev, med njimi tri častnike in zaplenile 3 strojnice. — Poveljstvo mornarice dne 5. maja uradno poroča: Naša pomorska letala so dne 4. maja popoldne obstreljevala Valono, popoldne pa Brindisi.

Učinkujoče zadete so bile v Valoni večkrat baterije, pristaniške naprave in letalne postaje, v Brindisi se je pa opazovalo več zadetkov v polno na železniške vlake, kolodvore in skladišča, dalje na skupine rušilcev pri arsenalu. V mestu je razpočilo več bomb. Pognali smo sovražnikovo letalo, ki se je dvignilo v obrambo. O povratku domov nalezela so letala daleč na morju na križarko „Marko Polo“, obstreljevala s polnim učinkom mostvo, ki je stalo skupaj na krovu. Vsa naša letala vrnili so se iz Valone in Brindissija kljub ljutemu obrambnemu ognju nepoškodovana nazaj.

Rusko bojišče. — Nek avstrijski bojni letalec je, kakor se 3. maja uradno poroča, zahodno od Raranč sestrelil sovražno letalo. — Po avstr. uradnem poročilu dne 4. maja so naše čete severozahodno od Tarnopola pripeljale enega častnika in 100 mož ujetih. — Nemško uradno poročilo dne 2. maja javlja: Vojaške naprave v Moonsund in pri Perman je napadel 1. maja nek mornariški zrakoplov z dobrim uspehom ter se izkrcal nepoškodovan. Ob istem času je brodovje naših mornarskih letal metalo bombe na vojaške naprave in na letalno postajo Papenholm. Vrnili se je nepoškodovano. Opazoval se je dober uspeh. — Isto poročilo javlja 4. maja: Kolodvorske naprave ob progi Molodečno-Minsk in železniško križališče Luninjec severovzhodno od Pinska so napadli naši zrakoplovi, kakor se je opazovalo, z uspehom. — „Minerva“ poroča iz Bukarešta: Trdovratno se v celi Besarabiji vzdržuje govorica, da je car sklenil pozvati velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča na evropsko bojišče nazaj, ker si je baje z Erzerumom in Trapezuntom pridobil zopet simpatije vojaških in političnih krogov. — 5. maja se uradno poroča: Predvčerajšnjem so naši letalci metali bombe na železniško križališče Zdolbunovo južno od Rovna. Opazovali so se zadetki na kolodvorskem poslopju, delavnicah, vozilih in tračnicah; gorelo je več poslopjij.

Zahodno bojišče. — Iz nemškega glavnega stana se poroča 5. maja (Wolff): Na angleški bojni črti so bili tudi večeraj mej Armentieresom in Arrasom živahni boji. Pri Givenchyju so se razvili boji z granatami za neko udrtino v katero je za malo časa sovražnik udril. Južno od Some so ponoči udrele nemške poizvedovalne čete v sovražno črto, odbile nek protinapad ter ujele 1 častnika in 45 mož. Levo od Moze udrele so nemške čete v francoske naprej potisnjene obrambne naprave zahodno od Avacourta. Pod utisom nemškega ognja je sovražnik iste izpraznil, nakar so jih Nemci razdrli ter se zopet po načrtu umaknili. Južnovzhodno od Hautcourta vzeli so Nemci več francoskih jarkov ter ujele nekaj mož. Ponovni napad na zahodnem pobočju višine „Toter Mann“ se je popolnoma izjalovil. Nek angleški dvokrovnik s francoskim znakom je prišel v bližini holandske meje nepoškodovan Nemcem v roke. Posadka se je rešila na nevtralna tla. Neko nemško zračno brodovje je vspešno obstreljevalo z bombami železniške naprave v Noblette-Auve dolini kakor tudi letališče Suippes. V zračnem boju, kateri se je v aprilu, posebno v drugi polovici tega meseca jako poostiril, so Nemci sestrelili 26 letal, od katerih jih je 9 padlo v nemško bojno črto, poleg teh je bilo še 10 sovražnih letal po obrambnem ognju uničenih.

Današnji list smo nekaterim neplačnikom ustavili!

Belokranjski vestnik.

S Prelake pri Vinici. Še par vojaških novic. Na večtedenski dopust je bil došel Miko Gerdun. Od početka je bil v vojski proti Srbom, a nikdar najmanj ranjen. Še njegovega „mantelna“ se ni prišla kroglja za spomin. Gotovo ga je varovala Marija, za katere čast je vedno gorel; varuj še zdaj Marija, moža-poštenjaka, ko je odšel nad Laha! — Skoro istočasno je bil prišel domov tudi njegov vojni tovariš Franc Balkovec. Bila sta ves čas skupaj na srbski fronti. Da je ostal toliko časa v boju proti Srbom, mu na zunaj ni bilo poznati. Svojo vojno srečo je šel vnovič poskušat nad Italijane. — Najvišjo pohvalo je prejel dragonec Franc Krotec vsled junaškega zadržanja nasproti sovražniku. — Kar smo boječe slutili o Radović Petru, prejšnjem cerkveniku, se je vresničilo. Poizvedovalni urad poroča iz Dunaja, da je padel še lanskega leta 18. maja, tedaj kmalu potem, ko se je začela naša ofenziva v Galiciji. Padel je v majniku, posvečenem Mariji. Iz vseh pisem, ki jih je pogosto pošiljal domov, odseva velika pobožnost do Marije.

Nekaj dni pred smrtjo je še naročal domov, kako naj zopet okrasé majniški oltar. Prikupljivi in pošteni mladenič, obhajaj večni majnik pri Mariji!

Iz Cerkovišča pri Gradacu. Ker sem že dvanajst let naročnik Dol. Novic, prosim, da sprejmete tudi moje skromne vrstice mej dneve vesti. Ko še ni bilo belokranjske železnice, sem prejemal list ob nedeljah po sv. maši v Podzemlju na tako zvani „Mali pošti.“ Toda ko je stekla naša krasna železnica smo dobili poštnega sela, ki prihaja v našo vas vsak ponedeljek, sredo in petek opoldan ter sem tedaj prejemal list še-le v ponedeljek iz Gradaca; seveda jaz bi ga pa najraje prebiral ob nedeljah. V moje veselje so pa začele Dol. Novice sedaj izhajati že v četrtek in če se slavno upravnništvo količkanj potruditi, da odda na novo-meško pošto liste za Belokrajino takoj popoldne, potem jih bomo dobili že gotovo v petek. V imenu več naročnikov prosim za to prijaznost častito upravo. — Tukaj se močno trudimo za razširjanje Dol. Novic. Seveda najlaglje bi pridobivali novih naročnikov odlične osebe, ki imajo več stika z ljudmi; nas ljudje ne poslušajo tako radi. Škoda, da nimajo Dol. Novice več naročnikov, kar zaslužijo zaradi prekoristnega in zabavnega berila, da bi jih imel vsak Belokranjec kot prvo in najvažnejšo čtivo v hiši. Dol. Novice so za vse stanove: za kmetovalca, vinogradnika, trgovca in obrtnika pa tudi za gospodo; vsak najde v njih kaj koristnega.

(Hvala za Vaše dobromisleče besede. Hvaležni smo Vam za Vaš trud, da priporočate naš list. Prosim, storite še to tudi nadalje. Ko bi imel vsak naš naročnik takšno voljo, gotovo bi imeli lahko večji list za malo naročnino. — Glede pošiljanja bomo pa že vse storili, da bomo našim ljubim Belokranjcem oddajali list popreje na pošto. Op. ur.)

Prošnja.

Avstrijska družba Rdečega Križa se je obrnila na podpisano podružnico s prošnjo, da bi se tudi tukaj zbirale prazne vporabljive steklenice rudninskih voda, katere razpošilja po bolnicah, zavodih za okrevajoče itd. Družba plača namreč, ako sama preskrbi steklenice, samo stroške polnitve vode v steklenice. — Podpisani predsednik se obrača s tem na prebivalstvo mesta in okolice s prošnjo, da darujejo prazne steklenice poljubnih rudninskih vod, brez katerih gotovo nobena hiša ni, in na ta način podpira to dobrodelno akcijo. Steklenice sprejema oskrbnništvo ženske bolnišnice.

Podružnica Rdečega Križa v Novem mestu, 5. majnika 1916.

Predsednik: Reebach.

Zahvala.

Za vsestranske dokaze iskrenega sočutja povodom nenadomestne izgube našega srčno ljubljenega soproga, dobrega očeta, brata, zeta in svaka, gospoda

dr. Štefana Kraut-a

c. kr. sodnega svetnika, predstojnika c. kr. okrajnega sodišča, predsednika „Dol. pevskega društva“, podpredsednika „Nar. čitalnice v Novem mestu“ itd.

izrekamo najtoplejšo zahvalo. Predvsem se zahvaljujemo preblagorodnemu gospodu predsedniku c. kr. okrožnega sodišča pl. Garzarolli-ju in ostalemu vele. uradništvu, mil. g. proštu dr. Elbertu s preč. duhovščino, gg. pevcem za ganljive žalostinke in vsem darovalcem krasnega cvetja.

Iskrena hvala vsem, ki so nam lajšali neizmerno bol, in številnemu občinstvu za častno sprejemstvo k zadnjemu počitku.

Zalujoči ostali.

NOVOMESTO, dne 9. vel. travna 1916.

VINO

lastnega pridelka je v večji množini na prodaj v graščini

28-3-1

Bajnof pri Rudolfovem.

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.

29

U 143/16

9

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper

Martina Rangusa

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7./8. 1915, št. 228 d. z. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva, prostega obtoženca — po danes dognani glavni razpravi, po predlogu obtožitelja, da se kaznuje — razsodila tako:

Martin Rangus, 68 let star, rojen v Selih, oženjen, posestnik v Selih št. 3., že kaznovan

je kriv

prestopka po § 14 ces. naredbi z dne 7. avgusta 1915 št. 228 d. z., storjenega s tem, da je dne 3. aprila t. l. za na novomeški trg pripeljane prasce v starosti 12 tednov, domače prireje — zahteval za parček 160 K — dočim se bili vredni par le po 100 kron — kar se je ugotovilo po takoj na licu mesta od strani orožnikov pripeljanih izvedencih, — toraj zahteval, izrabljaje izredne razmere, provzročene z vojnim stanjem za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjene naredbi z uporabo § 261 k. z. na denarno kazen v znesku 50 kron v slučaju neizterljivosti na 1 teden v zapor in nadaljno denarno kazen 10 K v slučaju neizterljivosti v 24 urni zapor.

V smislu § 19 imenovane naredbi se določi, da se ta sodba brez razlogov objavi v časopisu „Dol. Novice“.

Po § 389 kpr. se obtoženec obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. III., dne 2. maja 1916.

30

U 125/16

5

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper

Janeza Krhin

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7./8. 1915, št. 228 v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva, prostega obtoženca Janeza Krhin, po danes dognani glavni razpravi, po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Janez Krhin, 32 let star, oženjen, posestnik in prašicorejec v Dol. Gradišcu št. 9, že kaznovan

je kriv

prestopka po § 14 ces. naredbi z dne 7. avgusta 1915 št. 228, storjenega s tem, da je dne 20. marca na novomeškem sejmu prodajal okrog 10 tednov stare prasce domače prireje, par za 200 kron — ktere so pritegnjeni cenili cenili par samo na 100 K, — toraj zahteval, izrabljaje izredne razmere, provzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjene naredbi z uporabo § 261 k. z. na 30 K denarne kazni, v slučaju neizterljivosti na 1 teden zopora in denarno kaznijo v znesku 10 K v slučaju neizterljivosti pa na 24 ur zopora.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbi določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu „Dolenjske Novice“.

V smislu § 389 kpr. se obtoženec obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja. Vsled vzklica je c. kr. okrožno kot prizivno sodišče gori omenjeno sodbo z dne 29. aprila 1916 sprejelo in obsodilo obtoženca v 7 dnevni z 2 tridma ležiščema poostreni zapor in v denarno kazen v 10 K v slučaju neizterljivosti v 24 urni zapor.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. III., dne 6. maja 1916.

31

U 136/16

5

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper

Ano Jurečič

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7./8. 1915 št. 228 d. z., v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva, proste obtoženke, po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Ana Jurečič, 23 letna, samica, trgovka s prašiči v Čreščencih št. 58, obč. Cerklje, nekaznovana

je kriva

prestopka po § 14 ces. naredbi z dne 7. avgusta 1915 št. 228, storjenega s tem, da je dne 7. februarja t. l. prodala 2 kake 12 tednov stara prašička domače rasti za 270 K, — zahtevala za njo pa 290 K — dočim sta tehtala 14 do 15 kg — torej zahtevala, izrabljaje izredne razmere, provzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči, očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjene naredbi z uporabo §§ 261, 266 k. p. r. na 30 kron denarne kazni v slučaju neizterljivosti 3 dni zopora in v denarno kaznijo v znesku 10 K v slučaju neizterljivosti pa na 1 dan v zapor.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbi določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu „Dolenjske Novice“.

V smislu § 389 kpr. se obtoženka obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Vsled vzklica je c. kr. okrožno kot prizivno sodišče v Rudolfovem gori omenjeno razsodbo z dne 18. apr. 1916 sprejelo in obsodilo obtoženko na 1 teden zopora, na 10 K denarne kazni za slučaj neizterljivosti na 24 ur zopora.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. III., dne 1. maja 1916.

Podpisujte IV. vojno posojilo!

Odgovorni urednik Urban Horvat.

A. Drame modna trgovina
NOVOMESTO Glavni trg poleg mestne hiše
vljudno priporoča veliko izbiro najmodernejših in najnovejših
damskih in otroških slamnikov in nakita
kakor tudi drugega modnega blaga
za dame in gospode po najnižji ceni.

5-6-3

Zunanja naročila točna.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

2-0-6

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Mestna hranilnica v Novem mestu.

Kakor za tretje vojno posojilo, tako se bo tudi za

četrto vojno posojilo

zamoglo naročiti pri podpisani novomeški hranilnici. Podpisovalna cena je določena pri

- štiridesetletnem davka prostem 5 1/2 % amort. državnem posojilu 93 %
- davka prostih 5 1/2 % dne 1. junija 1923 vračljivih državnih blag. nakaznicah 95-50 %

Hranilnica tem potom objavlja, da hoče vse storiti, da ljudstvu olajša pridobitev teh tako dobro se obrestujočih papirjev. Svojim vložnikom bo v namen vojnega posojila nemudno izplačala vsako vsoto hranjenega denarja. Nakup teh papirjev bo brez vsega dobička poskrbel; in ker je od vis. vlade za to opravičena, bo na željo vrednostne papirje v shrambo in oskrbovanje prevzela.

Daljna tozadavna pojasnila se dobé ob uradnih urah v Mestni hranilnici.

Mestna hranilnica v Novem mestu.

Proda se velika in lepa

17-3-3

kmetija s pohištvom

orodjem in živino. — Več pove

Matija Simonič, Gorenja vas 26 pri Šmarjeti.

Vreme v majniku.

Če je majnik moker, je rado meseca julija suho. Večkratno gromenje v tem mesecu obeta dobro letino. Majnik bolj hladn, kakor vroč, prinese lepo zelenjad, veliko vina in žita ter dovolj detelje in sena. Če trta cvete o ščipu, obrodi rada in bo imela polno grozdja.

Vremenski pregovori:

- Če Pankracija solnce peče, sladko vince v kleti teče.
- Ko se Servacij poslovi, nam mraza več se bati ni.
- O svetem Urbanu solnce gorkó, obilo bo vina in bode sladkó. Ako pa takrat dež le roši, trta le cvička malo rodi.
- Če je na svetega Urbana lepó, se rado suši po leti senó.

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar **RUDOLFOVO**

Glavni trg, nasproti mestni hiši

priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih očes in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase.

128-24-11

STANOVANJE

se odda v najem s 15. majem, obstoječe iz dveh sob, kuhinje in kleti. — Naslov pove upravnništvo Dol. Novic.

27-2-2

Gostilna

se da v najem v Kandiji štev. 7. — Vse se izve pri lastniku. — Zahtevala se bode varščina.

18-0-3

Tisk J. Krajec nasl.